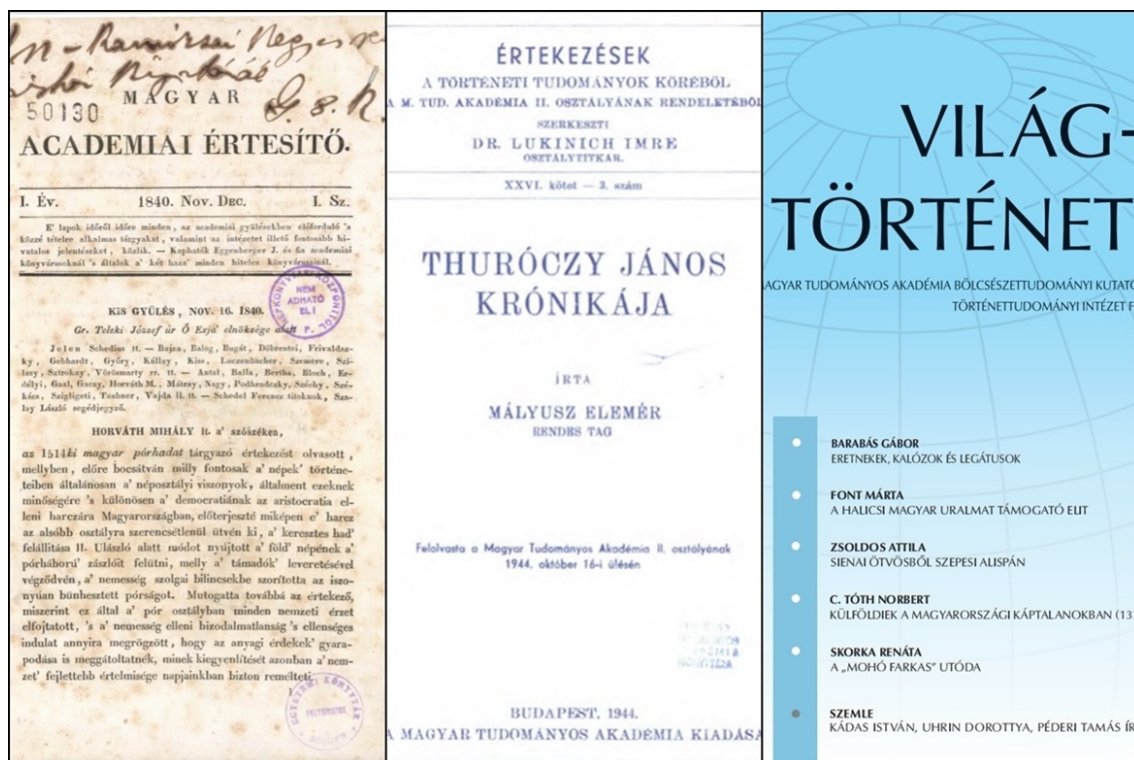


Bemutatkoznak az Akadémiai Könyvtár repozitóriumi

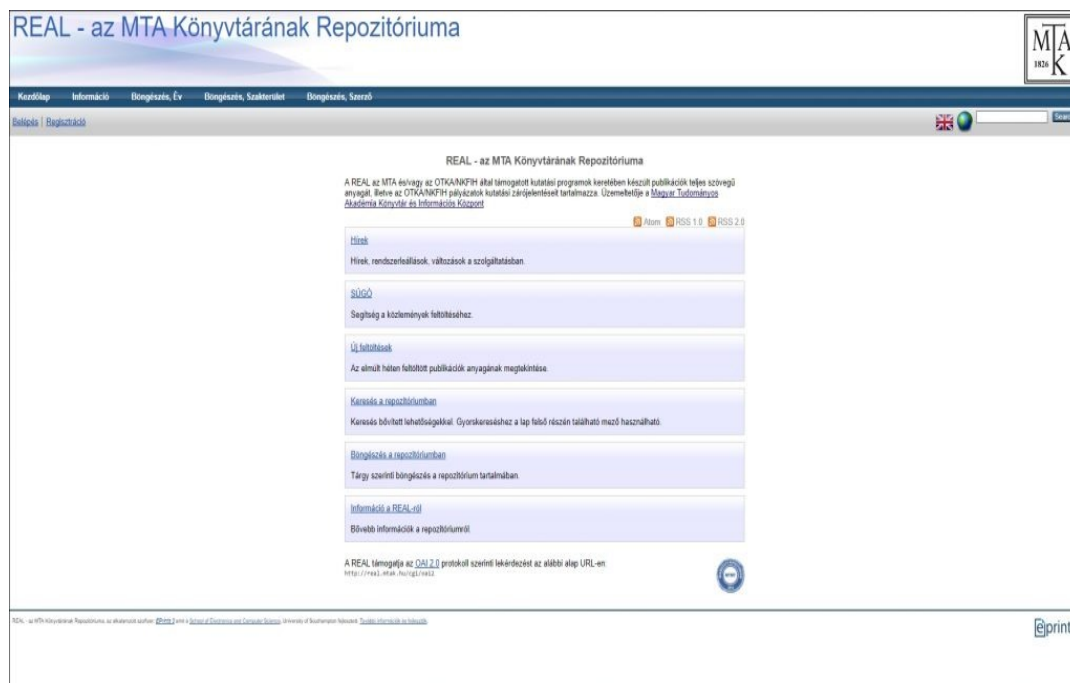
Szerző: Holl András - 2017-12-06

<http://ujkor.hu/content/bemutatkoznak-az-akademiai-konyvtar-repozitoriumai>



Rovatunk legutóbbi cikkében három folyóirat legújabb számaint szemlétük, és megvizsgáltuk hol, s hogyan érhetőek el azok online. Ehhez kapcsolódik mai cikkünk, mely kinyitja a digitális könyvtárak egyik kincsestárát. Idegenvezetőnk Holl András, a MTA Könyvtár és Információs Központjának informatikai főigazgató-helyettese lesz.

Az elmúlt évek-évtizedek digitalizálási törekvéseinek eredményeképpen számos forrás – teljes szövegével hozzáférhető cikk, könyvfejezet, könyv, disszertáció, és sorolhatnánk tovább – áll az érdeklődő hazai olvasók rendelkezésére az interneten. Vannak előfizetést igénylők, mint az Arcanum Digitális Tudománytár, és ingyenesek, mint a Magyar Elektronikus Könyvtár, az Elektronikus Periodika Archívum és a Hungaricana. Számos hazai egyetem, intézmény működtet repozitóriumot, mint a Szegedi Egyetem Contentája vagy a Debreceni Egyetemen a DEA. Ezeknek a digitális gyűjteményeknek a sorába illeszkedik az MTA Könyvtár és Információs Központ repozitóriuma, a REAL. A gyűjtemények anyagai között esetenként átfedés van, ugyanakkor mindegyikben találhatunk unikális anyagokat.



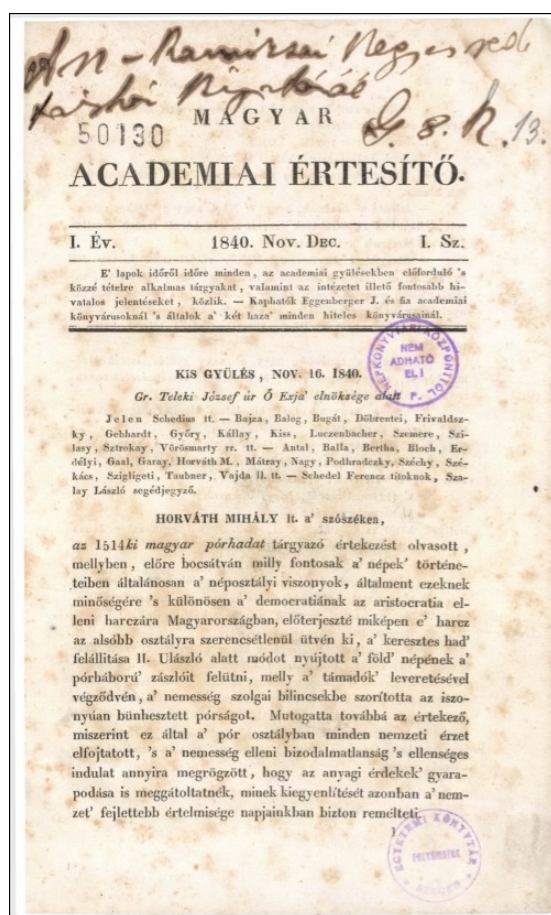
A repozitóriumok digitális könyvtárak, amely (jellemzően) szabad hozzáférésű tartalmakat kínálnak. Gyakran lehetséges a szerzői feltöltés, de minden esetben könyvtárosi ellenőrzésen mennek keresztül a dokumentumok. A repozitóriumok ismérve továbbá, hogy nemcsak az olvasók számára nyitottak, de speciális módon támogatják a tételek leíró adatainak aggregálását közös keresőoldalak számára. A REAL egy több gyűjteménnyel rendelkező repozitórium, melynek tematikus gyűjteményei külön URL-ek alatt jelennek meg, és különbözőképpen viselkednek.

A [REAL alapgűjtemény](#) az Magyar Tudományos Akadémia (MTA) és az [Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap](#) (NKFIA) által támogatott kutatók tudományos publikációit gyűjti, minden hazai kutató regisztrálhat, és tölthet fel anyagokat. A [REAL-D](#) az MTA doktori és kandidátusi disszertációit gyűjti, a [REAL-PhD](#) pedig azon hazai, általában kisebb egyetemek doktori iskoláiban fokozatot szerzők dolgozatait tárolja, amelyek maguk nem üzemeltetnek repozitóriumot.

A [REAL-EOD](#) többségében régi, digitalizált könyvek gyűjteménye, a [REAL-J](#) pedig folyóiratokat tartalmaz: a modernnek jobbra tudományosak, a régiek között akad mindenféle. A [REAL-MS](#)-ben a Könyvtár Kézirattárának és Keleti Gyűjteményének kéziratos anyagai találhatóak. Ezekbe a gyűjteményekbe nem tudnak külső felhasználók regisztrálni – aki anyagot szeretne elhelyezni, annak a Könyvtár munkatársaival kell felvennie a kapcsolatot. Az olvasás általában nem regisztrációhoz kötött: a dokumentumok jelentős része szabadon olvasható (bár vannak olyanok, amelyek csak egy előre meghatározott idő után válnak majd letölthetővé). Nehezen áttekinthető a kívülálló számára az anyagok letölthető jellege – ezek a kiadók jogaitól és érdekeitől is függenek. A régi anyagok szabadon olvashatóak – az elmúlt húsz év kiadványai esetében az olvasó nem mindig jár szerencsével. A gyűjteményekben külön-külön lehet keresni, akár a leíró adatokban, akár a teljes szövegben. Van [közös kereső](#) is: ám ebben már nem csak a REAL gyűjtemények, hanem a hazai intézményi repozitóriumok jelentős részének anyagai is szerepelnek. Sajnos, a közös kereső csak a közlemények leíró adataiban teszi lehetővé a keresést, a teljes szövegben nem. A REAL-J a régi, szkennelt folyóiratokat kötetenként, nagy PDF állományokban tárolja. A letöltés lassú lehet, a kezelés kényelmetlen, de az anyag rendelkezésre áll! (Nagy állományokkal gyakorta találkozhat az olvasó a REAL-EOD-ban, vagy a többi REAL gyűjteményben is.)

A REAL különböző gyűjteményeiben összesen majd 95 ezer tétel van e sorok írásakor. Ebből a REAL-J-ben 460 periodika több, mint tízezer kötete igen jelentős részt képvisel. Minden hazai kiadású tudományos folyóiratot gyűjtünk, szívesen fogadunk. Az elmúlt négy évben nagy mennyiségű folyóiratot, könyvet digitalizáltunk – várjuk újabb kiadók, szerkesztőségek jelentkezését, amennyiben nyilvánosságra hozható anyaguk van, és talán még a digitalizáláshoz felhasználható példányokat is tudnak biztosítani.

Ízelítőül ajánlunk néhány dokumentumot a REAL gyűjteményeiből a történelem iránt érdeklődő olvasóknak.



A kiegyezéstől a fordulat évéig jelentek meg az Akadémia [„Értekezések a Történeti Tudományok Köréből”](#) füzetek. Hunfalvy, Fraknói, Pulszky, Ipolyi írásait olvashatjuk itt, sok más szerző munkái mellett.

A dualizmus korában szerveződött megyei vagy regionális történelmi társulatok (a megnevezésben gyakorta szerepel a régészeti érdeklődési kör is, alkalmanként pedig a művelődéstörténet és az etnográfia) évkönyvei közül tucatnyinál több sorozat található meg a REAL-J-ben. Némelyik társulat tiszavirág-életű volt, csupán egy-két kötet található könyvtárunkban, de például a [Bács-Bodrog Megyei Történelmi Társulat](#) évkönyveinek sorozatának kötetei 1885-től 1917-ig a REAL-J-ben találhatóak.

Több különböző sorozatban tette közzé az Akadémia tagjainak székfoglalóit, és az elhunyt tagokra emlékező beszédek. [Kosáry Domokos székfoglalója](#) az európai kis államok fejlődési típusaival foglalkozott.

1859-ben indult az Archaeologiai Közlemények. Az első kötetben olvashatjuk Ipolyi Arnold [„Magyar műemlékek”](#) című értekezését.

Lapozzuk fel az [Archaeologiai Értesítő 1940-es kötetét](#)! Patay Pál, Banner János, László Gyula és Oroszlán Zoltán neve tűnik a szemünkbe a tartalomjegyzékben.

Az MTA Filozófiai és Történettudományok Osztályának Közleményei 1980-as kötetének 217. oldalán olvashatjuk [Szabó Árpád tudománytörténeti témájú székfoglaló előadását](#). A szerző klasszika-filológia katedráját 1956 után kénytelen volt elhagyni, és az MTA Matematikai Kutatóintézetében talált menedékre, ahol az ókori matematika, és természettudományok történetével foglalkozott.

Nem csupán régi közleményeket találhatunk a repozitóriumban (bár a “régi” a bölcsészek számára korántsem pejoratív jelentésű). Megtaláljuk itt a Debreceni Egyetem Történelmi Intézetének időszaki kiadványát, a [Történelmi Tanulmányok](#) néhány friss kötetét, vagy a [Történelmi Szemle](#) és a [Világtörténelem](#) évfolyamait.



A legizgalmasabb kötetet ízelítőnk végére hagytuk. Az internet használóit hangzatos címekkel csábító listák közül többekbe is bekerült az Akadémiai Könyvtár Kézirattárának egy kisméretű könyve: a [Rohonci kódex](#).

Fenti kötet több érdekes válogatásba bekerült: a [Listverse.com](#) top 10 bizarr könyve, a BigThink.com top 5 legfurcsább könyve, és az [Oulbooks.com](#) 13 legmisztikusabb könyve közé is belefért.

A repozitórium gyűjtemények többségében tematikus böngészési lehetőséget is talál az olvasó. Jó szórakozást!